

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№10

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 852 sahifa.

2025-yil, 18-oktyabr

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	13
Muxiddin Kalonov	
MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR: IQTISODIY MOHIYATI, QO'LLANILISHI VA RIVOJLANISHI.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAVDO KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STATISTIK TAHLIL USULLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	24
Sabirova Oysuluv Shonazarovna	
KORXONANING MEBEL MAXSULOTLARI BOZORIDAGI O'RNINI KENGAYTIRISH USULLARI	30
Musayeva Shoirazimovna	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA KO'RSATKICHLARI TIZIMINING FUNKSIONAL JIHATI.....	35
Alabayev Sobitxon	
MAMLAKATIMIZDA MAHSULOTLARNING MUVOFIQLIGINI BAHOLASH AMALIYOTI.....	40
Zakirov Ansabxon Akaidinovich	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	48
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
KORXONALAR FAOLIYATIDA DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNI BOSHQARISH	55
Mirzayev Ozod Furkatovich	
AHOLI PUL DAROMADLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI EKONOMETRIK TAHLIL.....	59
Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
BUDJET RESURSLARI SHAKLLANISHIDA HUDUDNING SOLIQ SALOHİYATINI OSHIRISH VA MOLIYAVIY BARQARORLIK.....	64
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY RIVOJLANISHI TUSHUNCHASIGA NAZARIY YONDASHUVLAR.....	69
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
МЕТОДИКА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	73
Минутдинова Лилия Тагировна, Машарипов Озод Алимович	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	78
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA SMART TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARBLIGI	84
Sobirjonov Muxiddin Toxirjon o'g'li	
TO'LOVGA QOBILIYATSIZLIK HOLATIDAGI KORXONALARDA TUGATISH BALANSINI TUZISH.....	90
Nabiyev Gofurjon Nosirjon o'g'li	
O'ZBEKISTON SANOATINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TAYOTGANLIGI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR	96
Habibullayev Oybek Asliddin o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT KONTSEPTSIYASINING EVOLYUTSIYASI VA ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR.....	102
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O'ZBEKISTONDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI CHET EL INVESTITSIYALARINING MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI	107
Raxmatov Adxam Itolmasovich, Boynazarova Matluba Xatamovna	

HUDUDIY IJTIMOY TENGLIK VA KAMBAG'ALLIKNI YUMSHATISHDA MEHNAT RESURLARI OMILLARI.....	114
Durumov Temur G'olibovich	
TRANSPORT TARMOG'I VA MILLIY IQTISODIYOTNING ASOSIY TARMOQLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI MODELLASHTIRISH (SURXANDARYO VILOYATI MISOLIDA)	121
Turayev Baxtiyor Ergashevich, Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li	
РОЛЬ ЭНЕРГЕТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ УСТОЙЧИВОГО РОСТА ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Нигматуллаева Гулчехра Нуруллаевна	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI VA UNDA SIFAT MENEJMENTINING ROLI.....	139
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA'RIDAN FOYDALANUVCHILARGA SOLIQ SOLISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	145
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TURIZM INDUSTRIYASIDA INNOVATSION BIZNES-MODELLAR.....	151
Shaxinabonu Choriyeva	
AVTOTRANSPORT – EKSPEDITSIYA XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING KONTSEPSIYASI	157
Ergasheva Mukhabbat Abdusamatovna	
“YASHIL” ENERGIYA ISHLAB CHIQUVCHI KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	163
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
DAVLAT IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING ROLI VA UNI KUCHAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	166
O. Nurmuradov	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI	171
Meyliqulov Shaxboz Xolmamat o'g'li	
СВЯЗНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ И РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	176
Ташматов Гайрат Ровшанович, Содиков Авазбек Мадаминович	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI TURIZM SOHASINI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	183
Zarikeyeva Miyasar Maratovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYASI.....	187
Saidrahmatova Zuhaxon Saidazim qizi	
O'ZBEKISTON KONCHILIK SANOATI KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISH VA INNOVATSION XAVFLARNI KAMAYTIRISH STRATEGIYALARI	192
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI.....	196
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARIDA XOMASHYO TA'MINOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	201
Zakirov Abduazim Abdurashidovich	
НОВЫЙ ЭТАП ПРИМЕНЕНИЯ РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	206
Махкамов Ибраим	
O'ZBEKISTONDA SUG'URTA BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI.....	213
Kushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o'g'li	
GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY IQTISODIYOT NAZARIYASI.....	217
Mo'yidinov Xurshidbek Abdullayevich	
DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI	221
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	

BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA YERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH (XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI MISOLIDA)	227
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЕГО РОЛЬ В УПРАВЛЕНИИ РИСКАМИ В БИЗНЕСЕ.....	233
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURLARNI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA ULARNING MILLIY SOLIQ TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	240
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI UCHUN QO'LLANILAYOTGAN SOLIQQA TORTISH MEXANIZMLARI	246
Akbarov Akramjon Ibragimzhonovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA "YASHIL" MARKETINGNI JORIY ETISHNING DOLZARB JIHATLARI	250
Bazarova Fayyoz Tuxtamurodovna	
INSON KAPITALI VA IQTISODIYOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI.....	255
Muzaffar Raximov	
UY-JOY KOMMUNAL XO'JALIGINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	259
Odamboyev Oybek Ravshanbek o'g'li	
INTERNATIONAL ORGANIZATIONS' APPROACHES TO ATTRACTING INVESTMENT IN HUMAN CAPITAL	268
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	273
Vohobov Hikmatillo Ma'mirjon o'g'li	
ФОРСАЙТ И ЭКОНОМИЧНЫЕ ИННОВАЦИИ КАК ДРАЙВЕРЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТОРГОВЛИ САМАРКАНДА	280
Тохинова Гуллола Миркамолевна	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI BOSHQARISHDA KASB-HUNAR TA'LIMI BITIRUVCHILARINING O'RNI	287
Toshpulatov Sherzod Xaydarkulovich	
DIGITAL TECHNOLOGIES IN ECOTOURISM: INNOVATIVE STRATEGIES FOR ADVANCING GREEN TOURISM	292
Barno Erkayeva	
AGROTURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	296
Baymuradova Iroda Shermamatovna, Mardonova Zarifa Numonjonovna	
DAVLAT BUDJET NAZORATI TIZIMINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	301
B.Sh.Mirzayev	
YOSHLAR BANDLIGIDA KO'NIKMALAR NOMUTANOSIBLIGI MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	307
Raxmatxo'jayev Axrorxo'ja Akmal o'g'li	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI BAHOLASH.....	311
Oqboyev Alisher Rasuljanovich	
РЕИНЖИНИРИНГ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ БАНКОВСКОГО БИЗНЕСА.....	317
Рахимходжаева Нодира Саидрахаловна	
QISHLOQ XO'JALIGI TA'MINOT ZANJIRI JARAYONLARINING HOZIRGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	323
Ermonov Farrux	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI SHAKILLANTIRISH JARAYONIDA MOLIVAVIY NAZORATNI INNOVATSION TA'LIM YO'NALISHLARINI YO'LGA QO'YISH ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	329
Turg'unov Bahtiyor Nuriddinovich	

MARKAZIY OSIYODA SUV RESURLARINI BOSHQARISH VA HAMKORLIKNING DOLZARB MASALALARI	334
Amanbaev Amanali Orazbaevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI TURDAGI LOGISTIKA XIZMATLARINING USLUBIY ASOSLARI.....	338
Z. Teshayev	
O'ZBEKISTON AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARI SOHASINING AMALDAGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	343
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
KORPORATIV BOSHQARUVDA LEADERSHIP 4.0 TAMOYILLARINI JORIY ETISH SAMARADORLIKNI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	349
Ismailov Allayor Rashidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	355
Yusupov Farxod Adamboyevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISHNI USTUVOR YO'NALISHLARI	359
Abdullaeva Nilufar Javdat qizi	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING SOLISHTIRMA EKONOMETRIK MODELLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	363
Saatmurotov Shohrux Zafar o'g'li	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLI IMKONIYATLAR	369
Abdurazaqov Jasur Abdunasimovich	
RAQAMLI PLATFORMALAR YORDAMIDA NORASMIY VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHNING QO'SHIMCHA IMKONIYATLARI TO'G'RSIDA.....	374
Nasrullayev Hikmatullo Habibulloyevich	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH MAQSADIDA "XIZMATLAR IPOTEKASI" MOLIYAVIY INSTRUMENTLARINI AMALIYOTGA JORIY QILISH MASALALARI	379
Uskenbayeva Dilnoza Boxodir qizi	
ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ КАПЕЛЬНОГО ОРОШЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЛЫВАНИИ ЛУКА В ДЖИЗАКСКОЙ ОБЛАСТИ.....	384
Суюнов Шохзодбек Мурод угли	
XORIJIY DAVLATLAR SANOAT IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH TAJRIBASI (YAPONIYA, KOREYA VA GERMANIYA MISOLIDA)	389
Mansurova Sayyora Baxtiyor Kizi	
KORXONALARDA ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARI HISOBGA OLIISHDA XORIJ TAJRIBASINI QO'LLASH	395
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
PECULIARITIES OF THE IRRIGATION WATER DELIVERY PAYMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	399
Muminov Sherzod Kholmirzaevich	
DIGITALIZATION OF AGRICULTURAL PRODUCTS FOR EXPORT	404
Azimov R.B.	
AHOLI JON BOSHIGA UMUMIY DAROMADLAR HAJMINI TREND MODELLAR ASOSIDA PROGNOZLASH	409
Xolto'rayev Islom Ilhomovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI BANDLIK SHAKLLARI.....	416
Sayipov Begzod Rahimovich	
TIJORAT BANKLARINING YANGI DAVR SHAROITIDA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA INDIKATORLARI	422
Sadikov Iskandar Gayratovich	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINING SAMARADORLIGINI IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	427
Ibrohimov Davronbek Muhammadi o'g'li	

MAHALLIY BUDJET SOLIQLI DAROMADLARI BAZASI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLAR TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	433
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
TOSHKENT SHAHRIDAGI YIRIK SOLIQ TO'LOVCHILARNING SOLIQ QARZDORLIGI TAHLILI	438
Soipov Boburmirzo Nosirjon o'g'li	
РОЛЬ ЖИЛИЩНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В СИСТЕМЕ КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИЙ МЕЗОУРОВНЯ	446
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
TO'QIMACHILIK SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURLARINI BOSHQARISHDA XORIJ TAJRIBALARINING ZARURLIGI	454
Abdullayev Dostonbek G'ofurjon o'g'li	
TURISTIK KLASSTERLARNING NAZARIY ASOSLARI VA ULARNING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI	458
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RESURS TA'MINOTI BOSHQARUVINING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA MODELLARI	462
Arziqulova Oybar chin Eshquvat qizi	
XIZMATLAR SEKTORIDA RAQAMLI INNOVATSIYALAR VA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI QONDIRISH MEKANIZMLARI	467
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В РАЗВИТИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА	472
Базаров Бердымурад Улугмуродович, Атавуллаева Саида Джумабекмуродовна	
TURIZM SOHASIDA KADRLAR SALOHİYATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI	478
Ho'jaqulov Bobur Rustam o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING RO'LI	483
Nabiyeva Muxabbat Djabirxanovna	
"HOW GREEN INVESETMENTS CAN EFFECT ON ECONOMIC GROWTH IN DEVELOPING COUNTRIES"	485
Farangiz Ma'rufjonovna Pirmatova	
TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURLAR MANBALARI VA ULARNING HAJMINI OSHIRISHNING ZARURIYATI	493
Abduraxmonov Akmal Nurmat o'g'li	
GLOBAL BOSHQARUV VA BARQAROR RIVOJLANISHDA YASHIL TEXNOLOGIYALARNING ROLI	498
M.Sh. Tolipov	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	504
Буранбаева Шоира Рустамовна	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA PIYOZ YETISHTIRISHDA TOMCHILATIB SUG'ORISHNI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	508
Suyunov Shohzodbek Murod o'g'li	
YENGIL SANOAT KORXONALARINING RIVOJLANISHIGA BOSHQARUV MADANIYATIDAN FOYDALANISHNING TA'SIRI	513
Aknazarova Zebiniso Bagdadovna	
ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYALASH SHAROITIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZM SAMARADORLIGINI ANIQLASH USULLARI	518
Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH VA JOYLASHTIRISHNING IQTISODIY VA TASHKILIY ASOSLARI	524
Salimov Burxon Abubakirovich	
"YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH VA UNDA ENERGIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	530
Berdiyeva Aziza G'anisher qizi	

SIRKULAR IQTISODIYOTDAN KORXONA VA TADBIRKORLAR MANFAATLARI	535
Sodikov Zokir Rustamovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK SOHASIDA ME'YORIY-HUQUQIY BAZANI ISHLAB CHIQISH	541
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
MINTAQA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI CHAKANA SAVDOSIDA SHADOW WAREHOUSE MODELIGA ASOSLANGAN YETKAZIB BERISH TIZIMINI JORIY QILISH	548
Ibrayimova Dilnoza Abdishepovna	
XIZMATLAR SAVDOSI SOHASIDA O'ZBEKISTONNING XALQARO HAMKORLIK IMKONIYATLARI	555
Qodirjonov A.M.	
TO'QIMACHILIK SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH KONSEPSIYASINI SHAKLLANTIRISH USLUBIYOTI	559
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ СМАРТ-ТУРИЗМА И ИХ ПРИМЕНИМОСТЬ К КУЛЬТУРНОМУ НАСЛЕДИЮ УЗБЕКИСТАНА	564
Салихбаев Нурсултон Равшанович	
IJTIMOIIY HIMOYA TIZIMI VA IJTIMOIIY TIBBIY XIZMATLAR O'ZARO BOG'LIQLIGINING NAZARIY ASOSLARI	572
Shanazarov Farrux Shodiyorovich	
ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ РАЗРАБОТКИ МОБИЛЬНОГО ПРИЛОЖЕНИЯ JOB BARAKA ДЛЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА	577
Еримбетова Улбосын Маратовна	
TASHQI SAVDO VA INVESTITSIYALAR TAHLILI HAMDA ULARNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI	582
Jalolov Bekzod Sherzod o'g'li	
"O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESLAR UCHUN SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MOLIVAVIY KO'RSATKICHLARNI TAHLIL QILISH VA RAQAMLI YECHIMLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH"	586
Azamatjon Mardayev Abdusamat o'g'li	
FARMATSEVTIKA MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI	591
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
O'ZBEKISTONDA INNOVASION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA KADRLAR TAYYORLASH MENEJMENTINING AMAL QILISH USULLARI VA TURLARI	596
Ergashev To'liqin Shokirovich	
HUDUDIIY IQTISODIYOTNI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	602
Ibragimov Baxrom Baxodirovich	
ISLOMIY MOLIIYA INSTRUMENTLARINI JORIY ETISH ORQALI O'ZBEKISTONDA MOLIIYA BOZORINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	606
Xodjayev Aziz Shovkatovich	
MAHALLIIY HOKIMIYAT QAROR QABUL QILISH JARAYONLARIDA DINAMIK OMILLAR VA ULARNING INTEGRATSIYASI	611
Axmedov Farxod Raxmonjonovich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR AUDITINI TASHKIL ETISH VA TAHLIL QILISH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH	617
Rizakulov Abdurauf Abdimutalibovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ТУРИЗМА ЧЕРЕЗ КРЕАТИВНУЮ ИНДУСТРИЮ В РЕСПУБЛИКЕ КАРАКАЛПАКСТАН	623
Хошимова Камилла Навфал қизи	
IMITATION MODELDA AXBOROT NORAVSHANLIGI SABABLI YUZAGA KELADIGAN IQTISODIY SAMARASIZLIK TAHLILI	633
Qodirov Zohidjon Eralievich	

JISMONIY SHAXSLAR TOMONIDAN KREDITLARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI	637
Turdiboyeva Kumush Erkinovna	
SOG'LIQNI SAQLASH XIZMATLARI SOHASIDA SIFATNI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	641
Usmanova Nasiba Akbarjonovna, Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINING SEGMENTATSIYASIGA ASOSLANIB SOLIQ XAVFLARINI ANIQLASH VA BAHOLASHNING AMALIY YONDOSHUVI	648
Elbaeva M.R.	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK NAZARIY ASOSLARI VA IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	653
Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA ISHLAB CHIQUVNI SIFAT MENEJMENTI TAMOYILLARI ASOSIDA TASHKIL ETISHNING XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI	657
Achilov Ilmurad	
MINTAQALAR INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI	663
Qobilov Anvar Eshpo'lotovich	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQUV METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	669
Sapayev Axmed Durdibayevich	
SANOAT KORXONALARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA KO'P MEZONLI TAHLIL USULLARINI QO'LLASH.....	674
Muxammadaliyev Mirzohidjon Muxammadali o'g'li	
BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASH BOJXONA REJIMINING AMALDAGI HOLATI TAHLILI	681
Abdullayev Shaxzodbek	
ENSURING SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT THROUGH INTEGRATION OF RECREATION AND ECOTOURISM RESOURCES IN UZBEKISTAN	686
Shaymanova Nigora Yusupovna	
MAKROIQTISODIYOTDA ISTE'MOL VA JAMG'ARISH FUNSIYALARI VA ULARNING O'ZBEKISTONDA O'ZGARISHI TENDENSIYALARI	691
Rustamov Narzillo Istamovich	
CHAKANA SAVDONI BOSHQARISHDA "BIG MIDDLE" NAZARIYASIDAN FOYDALANISH.....	697
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HUNARMANDCHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING PROGNOZ VARIANTLARI	701
Ermetov Amirbek Ismailovich	
FISKAL NOMARKAZLASHTIRISH BO'YICHA XITOY TAJRIBASI	708
Lokayev Bekzod Sherkobilovich	
SANOAT KORXONALARIDA RAQAMLI BOSHQARUV TIZIMLARI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR.....	712
Ismatullayeva Munisxon Bori qizi	
EKOLOGIYA VA ATROF MUHITNI MUHOFAZA QILISH SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	717
Dilshod Pulatov, Dildora Mirzaeva, Gulzora Qahharova	
TIKUV-TRIKOTAJ SANOATIDA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH OMILLARI VA BOSHQARUV STRATEGIYALARI.....	725
Mardiyev Bunyod Sirojiddin o'g'li	
BURNOUTNING OLDINI OLIH: XODIMLAR SALOMATLIGI STRATEGIYASI.....	731
Ergasheva E'zoza Dilshod qizi	
O'ZBEKISTONDA KORXONALARNING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI.....	736
Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA XARAJATLARNI BOSHQARISH VA HISOBGA OLIHNING INNOVATSION USULLARI: MENEJMENT VA BUXGALTERIYANING O'ZARO INTEGRATSIYASI	742
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	748
Uzoqov Suhrobjon Do'smat o'g'li	
OLIY TA'LIMNI MOLIYALASHTIRISH MODELLARI	754
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
ВОЗОБНОВЛЕНИЕ ДОБЫЧИ ПРИРОДНОГО ГАЗА ИЗ ТРЁХ СКВАЖИН УЧАСТКА ХОДЖАСАЯТ ГКМ ДЕНГИЗКУЛЬ	758
Набиев Шахзод Темурович, Иргашбаев Шохрух Фаррух угли, Маннафов Улугбек Умар угли	
MADANIY TURIZM INDUSTRIYASINING RIVOJLANISH IMKONIYATLARI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	764
Toxirov Dilyor Davlatovich	
MOLIYAVIY AUTSORSING NAZARIYALARI VA UNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	768
Babadjanov Umidbek Kamildjanovich	
TURIZM – TARIXIY XOTIRA VA ZAMONAVIY XIZMATLAR UYG'UNLIGI IFODASI	773
Janzakov Bekzot Kulmamat o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOHIYATI VA BAHOLASH MEZONLARI	777
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING NAZARIY ASOSLARI	784
Ro'ziyeva Shaxlo Salimboyevna	
AXBOROT TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH VA TEXNIK XIZMAT KO'RSATISHNI QO'LLAB-QUVVATLASH	788
Samiyeva Maftuna Faxriddin qizi	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARI DAROMADLILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	791
Sanayev Javoxir Shovkat o'g'li	
FISCAL, MONETARY, AND CUSTOMS-TARIFF POLICIES IN ENSURING NATIONAL ECONOMIC STABILITY: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN.....	796
Maxmudov S.T.	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКИХ КЛАСТЕРОВ	801
Юсупова Н.Т.	
SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY O'SISHIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY FAKTORLAR TAHLILI	807
Rahimova Mushtariybegim Muxammadg'olib qizi	
DEMOGRAFIK O'ZGARISHLAR VA ULARNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OQIBATLARI.....	812
Abdumalikova G.F.	
MINTAQAVIY INVESTITSIYA SIYOSATINI SAMARALI BOSHQARISHNING IQTISODIY VA INSTITUTSION ASOSLARI	821
Kenjayev Ikrom Ergashboyevich	
RAQAMLI AVIATSIYA EKOTIZIMI: AI/ML, DIGITAL TWIN VA BLOKCHEYN INTEGRATSIYASI	828
Azimova Moxinur Nozimovna	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDA INVESTITSIYA RISKLARINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI	834
G'afurov Sherzod Abduvaxob o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATINING REKREATSIYA RESURSLARI VA DAVOLASH-SOG'LOMLASHTIRISH TURIZMI SALOHİYATI	839
Murtazayeva Gulrux Isabek qizi	
MINTAQALAR TURISTIK-REKREATSION IMKONIYATLARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY GIS USULLARINI QO'LLASH (SARIOSIYO TUMANI MISOLIDA)	845
Safarov Manuchexr Axtam o'g'li	

KIRISH

Bugungi globallashuv va iqtisodiy integratsiya jarayonida turizm sohasi mintaqaviy iqtisodiyotning muhim tarmoqlaridan biri sifatida tobora dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Turizm nafaqat aholining madaniy hordiq chiqarishi va bo'sh vaqtini samarali o'tkazish vositasi, balki hududning iqtisodiy rivojlanishi, yangi ish o'rinlari yaratilishi hamda xalqaro hamkorlikni mustahkamlash omili sifatida ham alohida o'rin tutadi.

Mintaqaviy turizmning samarali rivojlanishi, eng avvalo, mavjud rekreatsion resurslar va tabiiy-madaniy salohiyatni to'g'ri baholash hamda ularni ilmiy asosda boshqarishga bog'liq. Shu nuqtai nazardan zamonaviy GIS texnologiyalaridan foydalanish orqali hududiy turizm manbalarini xaritalash, ularning joylashuvi, infratuzilma imkoniyatlari va iqtisodiy ahamiyatini aniqlash muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqolada Sariosiyo tumani misolida mintaqaviy turizmning iqtisodiy ahamiyati, mavjud turistik va rekreatsion resurslarning salohiyati hamda GIS texnologiyalari asosida ularni tahlil qilish imkoniyatlari yoritiladi. Tadqiqot natijalari hududiy turizmni yanada rivojlantirish, investitsion jozibadorligini oshirish va iqtisodiy barqarorlikka erishishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tog' va cho'l landshaftlari bu, maksimal estetik-resurs salohiyatiga ega bo'lgan rekreatsion hudud hisoblandi. Hududning ekologik holati va qo'riqlanadigan hududlar, qo'riqxona va milliy bog'lar tabiatini bir butun holda majmuaviy o'rganish, biologik va geografik jihatdan o'xshash bo'lgan hududlarning tabiiy resurslari va tabiiy sharoitidan oqilona foydalanish turizm va rekreatsiyani rivojlantirishda muhim omildir. Hozirgi kunda milliy tabiat bog'lari muhofaza qilinadigan va turizm-rekreatsiya maqsadida tashkil etiladi.

Turizmni rivojlantirishda A.P.Durovich va boshqa olimlar tarixiy-madaniy omillarga mintaqadagi turli xil tarixiy-me'moriy yodgorliklar, aholining milliy, madaniy, diniy tarkibining xilma-xilligi va boshqa an'analarni kiritadi. Yu.A. Vedenin tarixiy-madaniy obyektlariga sanoat korxonalari, qishloq xo'jaligi, transport, teatrlar, o'quv muassasalari, sport inshootlari, botanika va hayvonot bog'lari, etnografiya va folklorlar, diqqatga sazovor joylar, hunarmandchilik san'at namunalari, xalq urf-odatlar, bayram marosimlari va boshqa obyektlarini kiritadi [30]. Demak bu yerdagi obyektlarda, turizm va dam olishning barcha turlarini rivojlantirish imkonini beradi.

Tadqiqotchi V.I.Krujaln fikriga ko'ra, turizmning rivojlanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-iqtisodiy omillar quyidagilardan iborat: hududning iqtisodiy-geografik o'rni; qabul qiluvchi mamlakat va uning turistlarni asosiy yetkazib beruvchisi bo'lgan mamlakatlarning iqtisodiy rivojlanish darajasi; aholining ijtimoiy va kasbiy tarkibi; turistik infratuzilma va turar joy fondlari mavjudligi.... Transport vositalarini takomillashtirish; ma'lum bir hududda, ...xizmatlar uchun narx darajasi, aholining real pul daromadlari, ta'tilning davomiyligi, rekreatsion zonalar va turistik yo'nalishlar to'g'risida reklama va ma'lumotlar ishlab chiqish. Yuqoridagi barcha omillar hududda turizm va rekreatsiya sohasini rivojlanish darajasini belgilab beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqola muallifi tomonidan qiyosiy tahlil, kuzatuv, statistik usullardan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Sariosiyo tumani Surxondaryo viloyatining shimolida joylashgan bo'lib, uning geografik o'rni va tabiiy sharoiti viloyat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida muhim ahamiyatga ega.

Tuman hududi shimoldan Hisor, janubi-sharqdan Bobotog', janubi-g'arbdan Boysuntog' bilan o'ralgan. O'zbekistondagi eng baland cho'qqi (Hazrati Sulton - 4643 m) ham aynan shu tuman hududida joylashgan [1].

Sariosiyoning tabiiy sharoiti turli turistik obyektlar barpo etishga undaydi. Uning maftunkor tabiati, tabiat yaratgan mo'jizalarga boy ekanligi bilan ajralib turadi. Hududning turizm imkoniyatlarini ko'rib chiqib u yerdagi salohiyatni hisobga olgan holda GIS texnologiyalari asosida tumanning tabiiy xaritasi [1-rasm] hamda rekreatsiya-turizm marshrutlar xaritasi [2-rasm] ishlab chiqildi. Rekreatsiya-turizm marshrutlar xaritasini mezonlarga ko'ra tuzildi.

Turistik marshrutlar yo'nalishiga ko'ra to'g'ri chiziqli, aylana (halqali) radial va kombinatsiyalashgan tipiga bo'linadi.

Turistik tashkilotlar marshrutlarni oldindan ishlab chiqadi, ularga ma'lum xizmatlar (ovqatlanish, yashash, ekskursiyalar, sport va dam olish tadbirlari, turistlarni transportda tashish va b.) kompleksini kiritadi va shu tariqa turistik marshrutlarni shakllantiradi.

To'g'ri chiziqli marshrut - bu tip marshruti to'g'ri harakatlanish bo'lib, marshrut davomida geografik obyektlarda turli turistik resurslar bilan tanishishidir. Bu marshrut yakunida sayyoh to'g'ri marshrut bo'yicha dastlabki joyiga qaytishi kuzatiladi. Aylana (halqali) marshrut - o'z nomi bilan tanlangan joydan yoki destinatsiyadan turli obyektlarda aylana harakati tushuniladi.

Radial yo'nalishli marshrut - bu shunday marshrut tipi hisoblanadiki, turistning harakatlanishi davomida turistik resursda bo'lishi va qaytishi va boshqa yo'l orqali ikkinchi, uchinchi va hokazo obyektlarga birinchi chiqqan joyiga qaytib yana qayta yangi yo'lga chiqishiga imkon beruvchi marshrut tipi hisoblanadi. Masalan, turist Sariosiyo tumaniga sayohatga chiqadi va u yerda 2 kun davomida sayohatni amalga oshiradi. Mehmonxonada turib, marshrutni Sangardakga 1 kun, yana qaytib mehmonxonaga keladi 2 kun esa Xondizaga boradi va yana Sariosiyo shaharchasidagi mehmonxonaga qaytishi tushuniladi.

Sariosiyo tumani bo'yicha quyidagi sayyohlik marshrut yo'nalishlari ishlab chiqildi.

-Sariosiyo shaharchasi - Sangardak - Xondiza - Sariosiyo shaharchasi;

Yuqoridagi marshrut tuzilishiga ko'ra o'zida chiziqli marshrutlar hisoblanadi.

Bundan tashqari kelajakda amalga oshirish mumkin bo'lgan halqali marshrut yo'nalishi ham ishlab chiqildi.

-Sariosiyo shaharchasi - Hisorak - Kundaijuvoz - Zinchob - Xushxabar - Mizat - Hurvatan- Shotrut - Tamshush - Artush dovoni - Xovat - Zombog' - Xabaro - Billur - Xo'jaosmin - Sariosiyo shaharchasi.

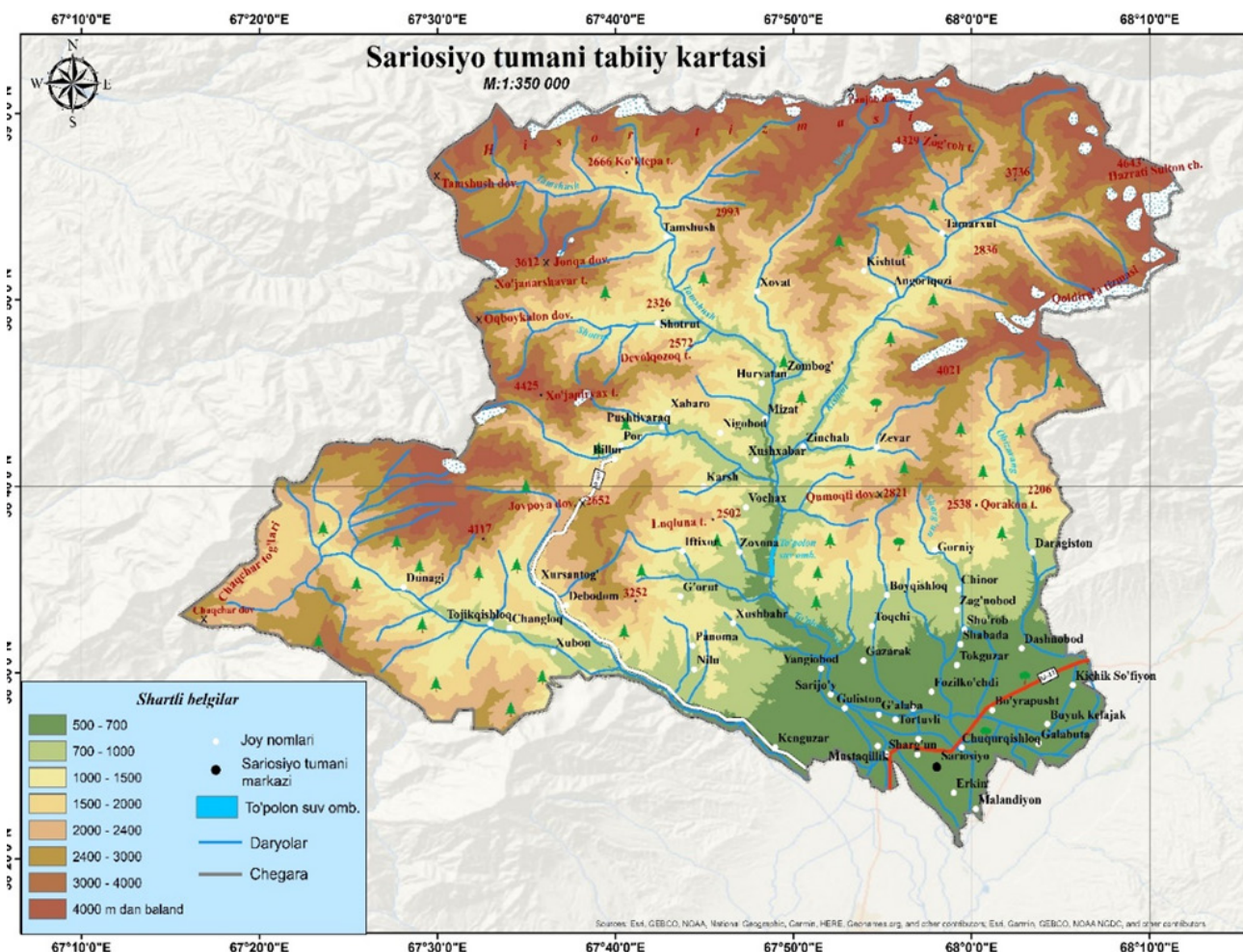
Mazkur maqolada tumanning kelgusidagi turistik marshrut yo'li bo'lib xizmat qiluvchi obyektlarning turizm imkoniyatlari baholandi va tahlil qilindi.

Tumanda bir qancha turistik obyektlar mavjud bo'lib, ulardan eng mashxuri Sangardak qishlog'i haqida to'xtalib o'tadigan bo'lsak, bu yerda yurtimizdagi eng baland sharshara joylashgan va u yirik turistik obyekt hisoblanadi [2].

Sangardak sharsharasi Sariosiyo tumani hududida, Denov shahridan 30 km. va Termiz shahridan 205 km uzoqlikda joylashgan. Sariosiyo tumani, o'zining ichki kontinental subtropik iqlimi bilan mashhur bo'lib, ushbu iqlim, hududda o'ziga xos betakror mikroiklim yaratadi. Sangardak so'zi forscha - "Sang girdak" ya'ni "atrofi toshli" degan ma'noni anglatadi. Dengiz sathidan 3000 metr balandlikdan o'tilib chiquvchi sharshara tabiatning noyob mo'jizasidir. Sharshara suvi 150 metrdan ortiq balanddan atrofdagi qoyalarga urilib oqadi. Sharsharaning o'ng tomonida undan 200 metr balandlikda bir yilda bir marta, faqat Javzo oyida tog' bag'ridan suv oqa boshlaydi. Ushbu suvni mahalliy aholi "Javzo suvi" deb ataydilar. Javzo oyi tugashi bilan, tog' bag'ridan oqayotgan ushbu suv ham tugaydi. Doim barchani hayratga soluvchi bu jumboqli holat haligacha o'rganilmagan. Atrofida anjir, namatak, uzum kabi bir qancha daraxt va butalar o'sadi. Bu hududda tabiat yovvoyi holda saqlangan bo'lib, inson tomonidan zarar yetkazilmagan. Ma'lumotlarga qaraganda, Sangardak sharsharasini hosil qiluvchi buloqning manbayi qoyalar ichidagi ko'lda joylashgan. Sangardak tog'larida yana ko'plab buloqlar joylashgan bo'lib, ular Sangardakbuloq, Shirinbuloq, Qorabuloq, Sirsoybuloq nomlari bilan atalib kelinadi [1]. Buloq suvi tog' yonbag'rlaridagi turli giyoh ildizlarini yuvib chiqqanligi sababli ham inson organizmi uchun shifobaxshlik xususiyatiga egadir. Sharshara nihoyatda maftunkor bo'lib, u bir zumda har qanday kishini o'ziga maftun etadi. Suv shunchalik toza va musaffoki, unga qarab butun vujudingiz pok bo'lganday bo'ladi, xuddiki u sizni o'ziga sehrlab olgandek rom etadi [2].

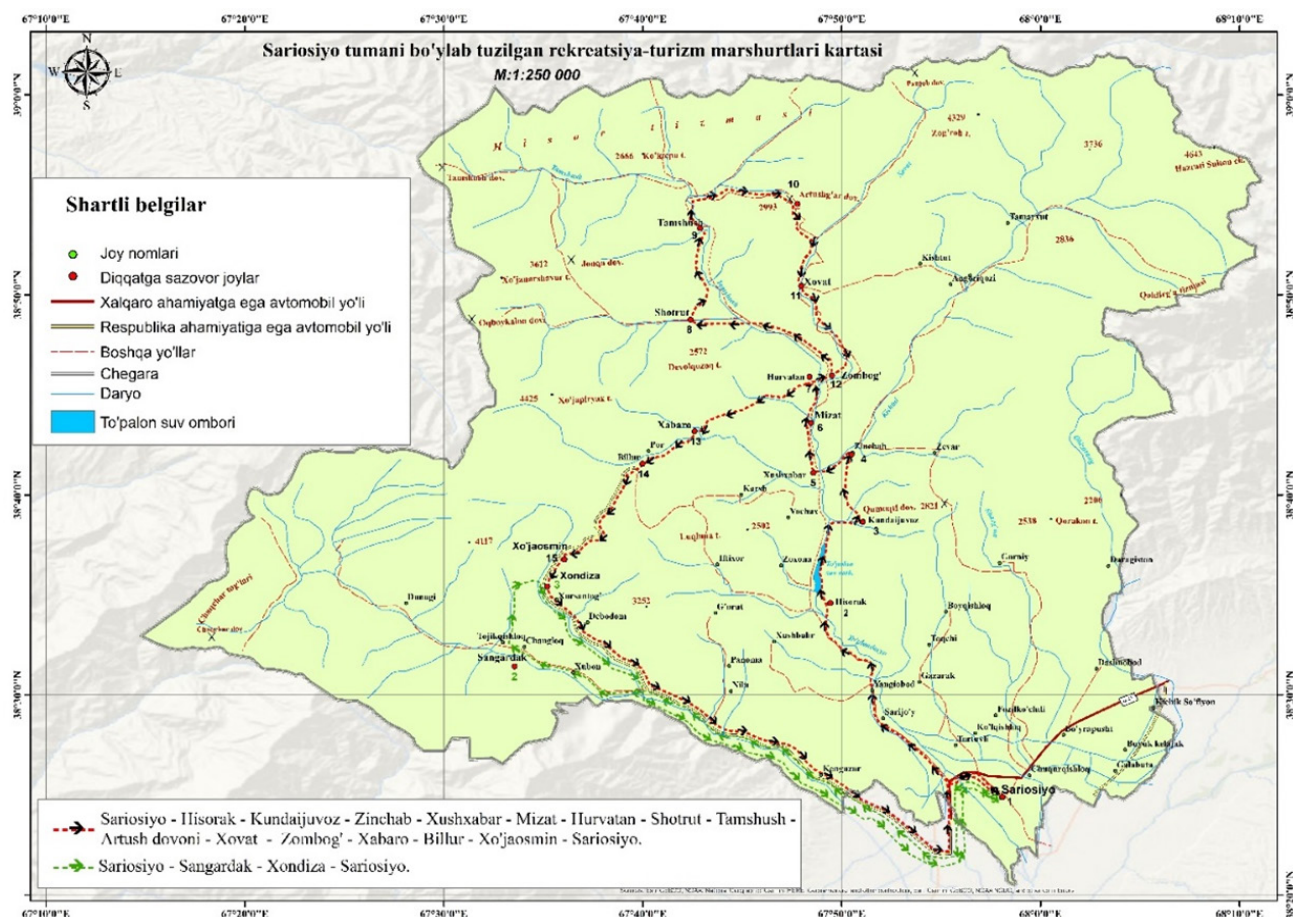
Sangardak nafaqat mamlakatimiz, balki Markaziy Osiyoda o'ziga xos oshuftalik kasb etgan O'zbekistondagi eng baland va go'zal sharshara hisoblanadi. Ma'lumotlarga qaraganda, Sangardak sharsharasini hosil qiluvchi buloqning manbai qoyalar ichidagi ko'lda joylashgan. Har yili mavsum boshlandi deguncha, ushbu maskan ziyoratchilar va sayyohlar bilan gavjum bo'ladi. Sangardak sharsharasi "Sharsharamozor", "Shararakmozor" nomlari bilan ham mashhur bo'lib, har yili yoz mavsumida mazkur go'sha ziyoratchilar gavjum bo'ladi. Sangardak sharsharasi yurtimizdagi eng baland va sersuv sharsharalardan biri. Uning ovozi ancha olisdan ham eshitiladi. Bunday paytda sharsharaning yaqiniga borish qiyin. Suv zarralaridan hosil bo'lgan tuman birzumda ustingizni shalabbo qiladi. Suv yil bo'yi tip-tiniq bo'lib oqadigan Sangardak sharsharasi tik qoyadan favvora shaklida toshlar yuzasi bo'ylab pastlikka intiladi. quyiga suv tushgani sayin uning tezligi va shiddati oshadi. Shu tufayli qoya pastidagi toshga suvning bir qismi urilganida baliq ko'zidek oppoq marjon tomchilariga, zarralarga aylanib, tuman hosil qiladi. Bu ajoyib manzara kishilarni oxangraboday maftun etadi. Ular sharsharaning sehrli kuyiga mahliyo bo'lib, bu yerni aslo tark etgisi kelmay qoladi. Saratonning taftida salqin joy izlab kelgan odamlar bu yerda juda ko'plab uchraydi. Yoz faslida havo harorati yuqori bo'lganligi sababli tog'lar cho'qqisidagi qorlar erib, kun sayin soy suvi sathining ko'tarilishiga olib keladi. Bunday paytda pishqirib oqayotgan suv qirg'oqni yuvib, loyqalab oqadi va biroz vahimali ko'rinadi. Daryo bo'ylab yuqorilaganingiz sayin tog'lar tobora balandlashib boradi. Daryo vodiysida eni 20-25 metrlik tor jarlik mavjud bo'lib, jarlik devorlarining balandligi 280-300 metrga yetadi. Ulkan xarsangtoshlar tepangizda xuddi muallaq osilib turgandek go'yo. Ularga qarasangiz boshingiz aylanishi mumkin. Daraga har kuni tush paytida 2-3 soat quyosh nuri tushadi xolos. Qish faslida dara juda sovib

ketadi. Natijada sharshara muzlab qoladi va ajoyib manzara kasb etadi. Sangardak sharsharasining yuqori qismidagi Tojik qishlog'ida Xo'jailg'or ziyoratgohi, bo'lib, unda tuyaning toshga tushirilgan izi bor. Sharsharaning yonida Sharsharamozor ziyoratgohi bo'lib, sharshara va ziyorat uchun respublikamizning ko'plab joylaridan sayyoh va ziyoratchilar kelib turishadi. Shuningdek, sharsharaning yonida, taxminan 100 metr uzoqlikda yana bir kichik sharshara bo'lib, ushbu sharsharaning qachon paydo bo'lganligi, qancha chuqurlik yoki ichkaridan chiqishi haqida ma'lumotlar mavjud emas [3].

1-rasm. Sariosiyo tumanining tabiiy xaritasi

Hazrati Sulton cho'qqisi. O'zbekistondagi eng baland Hazrati Sulton cho'qqisi (4643 m) aynan Sariosiyo tumani hududida joylashgan. Uning nomi Xo'ja Ahmad Yassaviy sharafiga Hazrat Sulton deb atalgan. Yassaviyning nomlaridan biri aynan Hazrat Sulton bo'lgan. Tojikiston bilan shundoqqina chegarada joylashgan bu cho'qqini zabt etish har kimga ham nasib qilmasligi, bu odamdan juda ko'p kuch va sabr talab qiladi. Cho'qqiga tuman hududidan bevosita boorish ancha mashaqqatli bo'lsa-da, biroq mazkur obyekt ham yirik turistik hudud ekanligi ayni haqiqat. Atrofidagi hududlardan tik qurumli qoyalar hosil qilib ko'tarilgan bo'lib, yonidan oqib o'tuvchi vas hu hududdan boshlanuvchi soylar havzasida abadiy qor va muzliklar mavjud. Hazrati Sulton tog'i Hisor tizmasining bevosita davomidir. Hazrati Sulton tog'i Oqsuv daryo vodiysining yuqori oqimigacha davom etib, so'ngra Sumsar va Shertog' tog'lari orqali Zarafshon tizmasi bilan tutashadi hamda bu yerda undan janubi-g'arbga qarab boshqa tarmoqlar ajralib chiqadi. Yilning kata qismida cho'qqi qalin qor bilan qoplangan bo'ladi, shuning uchun alpinistlar uchun biroz murakkab yo'nalish hisoblanadi. Cho'qqi "Hazrati Sulton" nomi bilan atalishi bejiz emas. Mahalliy xalq orasida bu nom muqaddas zot bilan bog'lanadi. Ba'zi rivoyatlarda ulamo yoki avliyo bo'lgan shaxs bu tog' bilan aloqador, shu sababli odamlar uni "avliyo tog'i" sifatida e'zozlaydi. Cho'qqiga olib boruvchi yo'llarda qadimiy ziyoratgohlar va maqbaralar mavjud. Odamlar bu joylarga kelib, duo qilish, niyat qilishadi. Hazrati Sulton nomi bilan ataluvchi boshqa ziyoratgohlar ham O'zbekiston va qo'shni mamlakatlarda ko'p, lekin eng baland cho'qqi sifatida bu joy alohida ramziy ahamiyat kasb etadi.

2-rasm. Sariosiyo tumanining rekreatsiya-turizm marshrutlar xaritasi

Xondiza qishlog'i. Dengiz sathidan 2500 metr balandlikda joylashgan qishloq hisoblanadi. Aholisi asosan, bog'dorchilik, chorvachilik bilan shug'ullanadi. O'zining so'lim tabiati bilan ajralib turadi. Mahalliy aholi yoz faslida dam olish, hordiq chiqarish uchun ushbu qishloqqa tashrif buyurishadi. Hudud Hisor tog' tizmalari bag'rida joylashgan qadimiy maskanlardan biridir. Qishloq tabiati juda go'zal, baland tog'lar, soylar va manzarali daralar bilan o'ralgan. Bu yerning havosi toza, suvlari muzdek buloqlardan chiqadi, shuning uchun ham qadimdan odamlar uchun yashashga qulay bo'lgan. Xondiza tog' oldi hududida joylashgani sababli asosan chorvachilik va dehqonchilik bilan mashhur bo'lgan [4]. Odamlari mehnatkash, mehmondo'st va an'alariga sodiq. Qishloq atrofi boy tarixiy va tabiiy merosga ega bo'lib, Xondiza nafaqat oddiy yashash joyi, balki sayyohlar uchun ham qiziqarli maskan hisoblanadi.

To'palang daryo sohillaridagi rekreatsion destinatsiyalar. To'palang daryosi sohilidagi Hisorak, Vochax va Kundaijuvoz qishloqlari dengiz sathidan 2500-2800 metr balandlikda joylashgan. Maftunkor tabiati va iqlimi mazkur hududda turistik obyekt yaratish imkonini yaratadi. Vochax va Kundaijuvoz qishloqlariga borish uchun To'palang suv omboridan qayiq qatnovi yo'lga qo'yilgan. Bu hududlarda aholi kam istiqomat qilganligi bois tabiat ne'matlari yaxshi saqlangan. Ob-havosi ham ancha yoqimli va tabiati insonni o'ziga tortadi.

Yuqori To'palang milliy tabiat bog'i. Ushbu milliy tabiat bog'ida 100 ga yaqin umurtqali hayvonlar, 10 dan ortiq sut emizuvchilar, 20 turga yaqin qushlar, 10 dan ortiq turdagi sudralib yuruvchilar, 1 tur suvda va quruqlikda yashovchi va 6 tur hayvonlar sinfiga mansub bo'lgan hayvonlar uchraydi. Shuningdek, yuqoridagilardan, sut emizuvchilarning 9 turi, qushlarning 9 turi, sudralib yuruvchilarning 2 turi, baliqlarning 2 turi hamda umurtqasizlarning 6 turi O'zbekiston Respublikasi qizil kitobiga kiritilgan [4]. 2024-yilda o'tkazilgan "Yuqori To'palang" milliy tabiat bog'idagi media-turda mazkur hududdagi 50 dan ortiq soy va buloqlarning shifobaxshligini mutaxassislar ma'lumot o'rnida qayd etishdi.

Xushxabar qishlog'i. Tumanning ayrim hududlari borki, u yerga avtomobil bilan yetib borishning imkoni yo'q. Ma'lum qismigacha avtomobil hamrohingiz bo'lishi mumkin, ammo, undan keyin faqatgina "To'palang" suv omborini 40 daqiqadan 1 soatgacha bo'lgan vaqt oraliqida maxsus katerlar yordamida kesib borish mumkin. Xuddi shunday manzillardan biri Sariosiyo tumanidagi mo'jazzgina Xushxabar qishlog'idir. Qishloqqa yetib borish uchun "To'palang" suv ombori orqali motorli qayiqlarda uzoq yo'l bosilgach, quruqlikka chiqiladi va u yerdan

manzilgacha faqat ot-ulovda yoki yayov boriladi. Go'zal tabiat qo'ynidagi bu go'sha Hisor tog' tizmalarining 4 688 metr balandlikdagi Hazrati Sulton cho'qqisi etaklarida, Maland, Karsh kabi tog' qishloqlaridan ham yuqorida joylashgan. Bu yerda 7 xonadonda 65 nafar fuqaro istiqomat qiladi. Qishloq aholisining asosiy daromad manbai dehqonchilik va chorvachilikdan iborat [5].

To'palang suv ombori. To'palang daryosida qurilgan yirik gidrotexnika inshooti. 1982-yilda suv ombor qurilishi boshlangan. Asosan, sug'orish va gidroenergetika maqsadlariga xizmat qiladi. Suvombori o'zanli tipda. To'g'on uzunligi 410 metr, balandligi 165 metr, yana 22 metr yer ostiga poydevor qilingan bo'lib, ikkalasi qo'shilganda 187 metrni tashkil etadi. To'liq sig'imi 500 mln. m³, foydali sig'imi esa 470 mln. m³ ni tashkil etadi. Mazkur suv omborining tevarak atrofi shunchalar go'zal manzara kasb etgan-ki, ushbu hududlarda xuddi Chorvoq suv omboridagi kabi turistik markazlar barpo etishga yetarli salohiyat borligini isbotlaydi [6].

1-jadval. Sariosiyo tumanida joylashgan ayrim turistik-rekreatsiya obyektlari

Turistik-rekreatsiya obyekti nomi	Turistik-rekreatsiya obyektiga tavsif.
Sangardak sharsharasi	Sangardak sharsharasi Sariosiyo tumani hududida, Denov shahridan 30 km va Termiz shahridan 205 km uzoqlikda joylashgan. Bu joylardagi adirlar va tepaliklar yam-yashil o'simliklar bilan qoplangan. Sangardak so'zi forscha – "Sang girdak" ya'ni "atrofi toshli" degan ma'noni anglatadi. Dengiz sathidan 3000 metr balandlikdan o'tilib chiquvchi sharshara tabiatning noyob mo'jizasidir. Sharshara suvi 150 metrdan ortiq balanddan atrofdagi qoyalarga urilib oqadi. O'zbekistondagi eng baland sharshara hisoblanadi.
Hazrati Sulton cho'qqisi	O'zbekistondagi eng baland Hazrati Sulton cho'qqisi (4643 m) aynan Sariosiyo tumani hududida joylashgan. Atrofidagi hududlardan tik qurumli qoyalar hosil qilib ko'tarilgan bo'lib, yonidan oqib o'tuvchi va hu hududdan boshlanuvchi soylar havzasida abadiy qor va muzliklar mavjud. Hazrati Sulton tog'i Hisor tizmasining bevosita davomidir. Hazrati Sulton tog'i Oqsuv daryo vodiysining yuqori oqimigacha davom etib, so'ngra Sumsar va Shertog' tog'lari orqali Zarafshon tizmasi bilan tutashadi hamda bu yerda undan janubi-g'arbga qarab boshqa tarmoqlar ajralib chiqadi.
Xondiza qishlog'i	Dengiz sathidan 2500 metr balandlikda joylashgan qishloq hisoblanadi. Aholisi asosan, bog'dorchilik, chorvachilik bilan shug'ullanadi. O'zining so'lim tabiati bilan ajralib turadi. Mahalliy aholi yoz faslida dam olish, hordiq chiqarish uchun ushbu qishloqqa tashrif buyurishadi.
To'palang daryo sohillaridagi rekreatsion destinatsiyalar	To'palang daryosi sohilidagi Hisorak, Vochax va Kundaijuvoz qishloqlari dengiz sathidan 2500-2800 metr balandlikda joylashgan. Maftunkor tabiati va iqlimi mazkur hududda turistik obyektlar yaratish imkonini yaratadi. Vochax va Kundaijuvoz qishloqlariga borish uchun To'palang suv omboridan qayiqchilarga chiqish talab etiladi.
Bog'cha, Karsh va Nilu qishloqlari	Dengiz sathidan 2800-3000 metr balandlikda joylashgan.
Xo'jasiddiq, Zinchob, Mezot, Hurvatan, Chosh qishloqlari	Dengiz sathidan 2000-3000 metr balandlikda joylashgan. Asosan, daryo va soylar bo'yida joylashgan qishloqlar hisoblanadi.

Kishtut qishlog'i. Sariosiyo tumani markazidan ancha olisda, Hazrati Sulton cho'qqisi etaklarida joylashgan mazkur qishloq haqiqiy Shveytsariyani eslatadi. Bu yerda xuddi ertaklardagidek tangadek soya tushmaydigan qalin o'rmonlar, birmuncha salqin iqlim va o'ta go'zal tabiat mavjudligi aqlni shoshirib qo'yadi. Tevarak atrof tik qoyalar bilan o'ralgan. Soy va buloqlar talaygina. Kishtut daryosi bo'yida joylashgan qishloq hisoblanadi. To'palangdaryoning yirik chap irmog'i hisoblanadi. Hisor tizmasining janubi-g'arbiy yon bag'ridagi kichik muzlikdan boshlanadi. Uzunligi 50 km, havzasining maydoni - 719 km². Kishtutdaryo yonbag'irlari baland va tik, ayrim joylarda tor vodiya, nishabi katta o'zanda oqadigan daryo hisoblanadi. Etak qismida vodiysi kengroq, yonbag'irlari ham ancha past va yotiqdir. Kishtutdaryo havzasida yog'in ko'p yog'adi, bundan tashqari kichik muzliklar ham bor [5].

Ayg'irko'l - Hisor tog'idagi ko'l. Dengiz sathidan 2400 m balandlikda joylashgan. Ayg'irko'lning yoz chillasida maydoni 100 ming m² gacha kengayadi. Shu davrda chuqurligi 30 metrdan ortadi. Mazkur ko'l tog' muzliklarining erishidan vujudga kelgan. Ko'l suvi toza, atrofi xushmanzara. Ko'lda gulmohi (forel) balig'i yashaydi [3].

Xulosa va takliflar. Aytish joizki, Surxondaryo viloyati Sariosiyo tumanining turizm salohiyati juda yuqori. Lekin uzoq yillar davomida bundan yetarlicha foydalanilmadi. Bahavo tabiat, qulay iqlim va yilning barcha faslida maroqli hordiq chiqarish imkoniyati bo'lsa-da, hududda sayyohlarni jalb etadigan yirik va zamonaviy loyihalar amalga oshirilmadi. Bugun Sariosiyo tumanida turistik hududlarni tashkil etish bilan bir vaqtning o'zida qator muhim masalalarni hal qilish ko'zda tutilgan. Sariosiyo kabi maskanlarga O'zbekistonning barcha hududlaridan

yurtdoshlarimiz kelib hordiq chiqarishi orqali hududda rekreatsiya va turizmni yanada rivojlantirish mumkin. Bu yerning tog'li relyefi, Hazrati Sulton cho'qqisi kabi yurtimizning eng baland nuqtasi, Xondiza, Hisorak, Tamshush kabi tog' qishloqlari va ulardagi tabiiy manzaralar ichki va tashqi sayyohlarni jalb qilish uchun qudratli resursdir. Eng avvalo, ekologik va tog' turizmini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish lozim, chunki bu yerning tabiati asl holida deyarli saqlanib qolgan. Ikkinchidan, ziyorat turizmini yo'lga qo'yish ham katta ahamiyat kasb etadi, chunki Hazrati Sulton cho'qqisi mahalliy aholining diniy e'tiqodlari bilan chambarchas bog'liq. Shu bilan birga, Sariosiyo tog' qishloqlarida mehmon uylari va milliy uslubdagi sayyohlik xizmatlarini tashkil qilish orqali turistlarga qulay sharoit yaratish mumkin. Yo'llarni ta'mirlash, tog' yo'laklarini belgilash, gidlar tayyorlash va reklama kampaniyalarini olib borish ham turizmni kengaytirishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, tumandagi mahalliy urf-odatlar, xalq og'zaki ijodi va milliy taomlarni turizm dasturlariga qo'shish orqali sayohatni yanada mazmunli qilish mumkin. Xulosa qilib aytganda, Sariosiyo turizmini rivojlantirish nafaqat iqtisodiy foyda, balki hududning ijtimoiy-madaniy hayotini ham jonlantiradi, yangi ish o'rinlari yaratish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. To'rayev Q.T., Sattarov A.U. Surxondaryo viloyati turizmi va uning istiqbollari // O'zbekiston Geografiya jamiyati axboroti 2017. 49-jild. - B. 127-128.
2. A.Sattarov. Surxondaryo viloyati qishloq aholi manzilgohlarining rivojlanish va joylanish xususiyatlari. Toshkent: 2021.
3. Sariosiyo (o'tmishi va buguni) tarixiy,hujjatli, badiiy risola. T - "Muharrir" nashriyoti, 2013.
4. Surxondaryo viloyati "O'lkashunoslik" atlas.
5. www.kun.uz veb-sayti.
6. www.uzbektourism.uz veb-sayti

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>